

Asia: VM040:00/2019, VM/823/03.01.00/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi kuntien taloustietojen tuottamista ja raportointia koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi lainsäädäntökokonaisuus, minkä perusteella kuntien ja kuntayhtymien tuottama taloustieto tulisi toimittaa automatisoidusti Valtiokonttorin ylläpitämään taloustietovarantoon.

Suomen Yrittäjien mielestä esitys on kannatettava. Esitys mahdollistaa paremman vertailtavuuden sekä kuntien välille, että suhteessa yrityksiin, kun taloustietojen reaaliaikaisuus ja kerättävän tiedon laatu paranee. Esitämme kahta täydentävää muutosta, jotta esityksen tavoitteet toteutuisivat tehokkaammin. Esitämme, että toimitettavien tietojen joukkoon lisätään:

1. Palvelukohtaiset kustannustiedot, sekä
2. Kuntien ostolaskudata.

Esitetty yhteinen taloustietoraportointi tukee yritysten ja kansalaisten mahdollisuuksia saada ajantasaista tietoa kuntien ja kuntayhtymien taloudesta. Saman veloitteen tulee koskea myös maakuntia, mikäli ne perustetaan.

Yhteismitallisen ja nopeasyklisemmän taloustiedon tuottamisen keskeinen tarkoitus on kuntien vertailu ja sitä kautta kuntien toiminnan kehittäminen. Esitysluonnoksen taloustietojen tarkka sisältö on kirjattu kahteen valtioneuvoston asetusluonnokseen. Luonnoksen mukaan raportoitavien taloustietojen laajuus on käytännössä tavanomaiset tilinpäätöstiedot. Kuntien eri palvelujen tuottavuuden ja tehokkuuden vertailu ei kuitenkaan onnistu vain tilin-päätöstasoisilla tiedoilla.

Yhtenäinen lakisääteinen velvollisuus raportoida taloustiedot automatisoidusti yhdenmukaisessa ja vertailtavassa muodossa nopeasti mahdollistaa kuntatiedon hyödyntämisen myös esimerkiksi hallitusohjelmaan kirjatussa palvelusetelilain avaamistyössä.

1. Yhteinen kustannuslaskenta tuo vertailtavuuden

Kustannustietojen puuttuminen esitysluonnoksesta leikkaa nyt uudistuksen hyötyjä. Kunnilla on jo ollut käytettävissään yhteinen kustannuslaskennan malli JHS-suosituksena, sekä Kilpailu- ja kuluttajavirasto KKV:n Markkinaehtoisin hinnoittelun suuntaviivoina. Velvoite käyttää yhtenäistä mallia pitäisi tehdä tällä lakiesityksellä velvoittavaksi. Tarvittaessa kunnille voidaan antaa siirtymäaika.

Velvoite yhteisen kustannuslaskentamallin käyttöön tulee tehdä ensi vaiheessa. Mallin lisäksi tarvitaan lisäksi yhtenäisyyttä kuntien ja kuntayhtymien jaksotuksissa, kulujen vyöryttämisessä sekä kohdentamisessa eri suoritteille, sekä kustannuspaikoissa. Mahdollisesti vielä myöhemmin voi olla hyvä pohtia mahdollista yhtenäistä sisäistä korkokantaa.

Vasta kun todellisten kulujen kohdistaminen tehdään koko Suomessa yhtenäisesti, voidaan esimerkiksi sote-uudistuksessa laskea suoritteiden arvoja vertailukelpoisesti. Esimerkiksi siivouksen, hallinnon ja vastaavien yleiskustannusten kohdistaminen vaikkapa julkisen kotipalvelun tuntihintaan pitäisi tapahtua koko maassa samalla tavoin. Lakiluonnos ei vielä tätä toteuta.

Tiedolla johtamisen sekä kilpailuneutraalisuuden parantamiseksi pitää säätää yhteinen ja perusteellinen kustannuslaskennan malli kuntia, kuntayhtymiä, maakuntia ja valtiota sitovaksi. Tämä edistää tiedon hyödynnettävyyttä ja mahdollistaa tietoon perustuvan päätöksenteon.

Toiminnan kehittäminen ja kuntatiedon hyödyntäminen vaatii palvelukohtaista tietoa. Esitysluonnoksessa todetaan, että ”...muutosta on tarkoitus jatkossa laajentaa asteittain myös muihin kuin tässä esityksessä mainittuihin taloustietojen tiedonkeruisiin”.

Esittämäämme kustannustietoa suunniteltaneen siis otettavaksi lainsäädäntöön mukaan myöhemmin. Mielestämme kuntien ja kuntayhtymien keskeisimpien palvelujen kohdalla palvelukohtaiset tiedot tulisi lakiluonnoksesta poiketen sisällyttää mukaan alusta alkaen. Tuemme Hyvinvointiala HALI:n lausunnossa esitettyä ehdotusta tuloslaskelman tilikohtaisesta jaottelusta, sekä tulo- ja menoseurannasta yhteisen kustannuspaikkajaottelun sekä yhteisten jaksotus- ja vyörytysperusteiden avulla.

Eri sote-palvelut muodostavat valtaosan kuntien ja kuntayhtymien menoista. Kattavat ja vertailukelpoiset toimintojen kustannustiedot ovat suorastaan edellytys niin kuntien

järjestämisvastuulla olevien tehtävien tarkoituksenmukaisen tuottamistavan, kuin mahdollisten (sote-) maakuntien palvelustrategisille valinnoille. Palvelukohtaiset kustannustiedot tukisivat esim. sote-uudistuksen arviointia ja sääntelypohja olisi valmiudessa, kun palvelujen järjestämisvastuu aikanaan siirtyy maakunnille.

2. Avoin ostolaskudata kuuluu kuntalaisille

Esitämme myös, että kunnille asetetaan lakisääteinen velvoite ostolaskudatansa avoimeen julkaisemiseen. Ehdotamme, että kunnat, kuntayhtymät ja tulevat maakunnat raportoisivat tilinpäätöstietojen rinnalla, automaattisesti toimitettavien tietojen joukossa myös ostolaskudatansa. Data toimitettaisiin samoin perustein kuin lakiesityksessä on säädetty muiden taloustietojen osalta. Ostolaskudata on toimitettavissa automaattisesti muutamien poikkeuksin (mm. henkilöyhtiöiltä tehdyt ostot, jotka voivat sisältää henkilötietoja).

Ostolaskudatan toimittaminen avoimena datana ja lakisääteisenä lisää avoimuutta, edistää kilpailua ja lisää liiketoimintamahdollisuuksia sekä tehostaa julkista taloutta. Kuntien ostolaskudataa julkaisee avoimena datana tällä hetkellä joitakin kymmeniä kuntia. Kuntaliitto on antanut suosituksen kunnille ostolaskudatan julkaisemisesta yhtenäisessä muodossa avoimena datana, mutta tavoite ei ole jalkautunut pelkällä suosituksella. Suiksui siihen tulee kannustaa lakivelvoitteella.

Suomen Yrittäjät

Grekin Satu
Suomen Yrittäjät ry